

Blå Kors arbeider med og for mennesker som strever med å mestre hverdagen. Vi retter oss spesielt mot de som på grunn av egen eller andres rus/avhengighet er i en vanskelig livssituasjon. Blå Kors jobber med forebyggende tiltak samt behandling og oppfølging etter behandling. Vi driver også flere videregående skoler, barnehager, boligsosiale tilbud og arbeidstreningsvirksomheter. Som ideell aktør har Blå Kors i over hundre år gjort en viktig innsats for å hjelpe sårbare mennesker.

Oppsummering

- Blå Kors støtter den nye nasjonale strategien og vektlegger samarbeid med kommunene for å bidra til at færre skal oppleve bostedsløshet og bli boende i en egen egnet bolig.
- Forskjellen mellom kommersielle og ideelle aktører på det boligsosiale området bør tydeliggjøres.
- Ideelle aktører burde ha en mer likestilt rolle med kommunene i forhold til Husbanken. Det bør være mulig å framskaffe egnede boliger gjennom Husbanken, uten å måtte gå veien om anbud eller avtaler med kommunene.
- Tilbudet bør være differensiert og balansert da enkelte særlig vanskeligstilte mennesker heller søker trygghet i det å ha en egnet leid bolig, framfor å eie.
- I tilknytning til pakkeforløp i rusbehandling innenfor tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) er samhandling og systematisk kartlegging før utskrivning viktig for å sikre egnet bolig ved utskrivning, jf § 5.

Innledning

Blå Kors møter mange mennesker som ikke disponerer egen egnet bolig med akseptabel standard.

Overordnet mål for Blå Kors sitt boligsosiale arbeid kan oppsummeres slik:

- Blå Kors skal bidra til at mennesker får tilgang til egen egnet bolig av allment akseptabel standard.
- Blå Kors skal bidra til at personer som får bistand gjennom boligsosiale tiltak får tilstrekkelig bo-kompetanse til å kunne bli boende i egen egnet bolig, med eller uten varige oppfølgingstiltak.

Generell kommentar til lovforslaget

Forslaget som foreligger, tydeliggjør kommunens ansvar for vanskeligstilte på boligmarkedet. Lovforslaget ivaretar på en god måte både det sosialfaglige, etiske og juridiske mangfoldet på dette området.

I desember 2020 lanserte Regjeringen en ny nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024).

Blå Kors støtter den nye nasjonale strategien. Vi tar utgangspunkt i denne i vårt engasjement og samarbeid med kommunene for å bidra til at færre skal oppleve bostedsløshet og for at flere skal kunne bli boende i en egen bolig.

Husbankens samfunnsoppdrag er å forebygge og bidra til at vanskeligstilte kan skaffe seg og beholde en egnet bolig. Husbankens økonomiske virkemidler som startlån, bostøtte, tilskudd og lån er viktige bidrag til å oppnå målene i Bolig for Velferd (2021-2024).

Blå Kors er enige i at det er kommunen som er den sentrale aktør sammen med Husbanken for å gjennomføre statlig politikk for å løse bostedsløshet. Vi mener at kommunene i enda større grad kan utnytte kompetanse, energi og engasjement hos ideelle aktører for å nå målene i strategien. Det er lange tradisjoner i Norge for at ideelle aktører er viktige støttespillere og samarbeidspartnere for kommunene.

Ideelle aktører burde ha en mer likestilt rolle med kommunene i forhold til Husbanken. De bør ha mulighet til å framskaffe egnede boliger via tilskudd og lån gjennom Husbanken uten å måtte gå veien om anbud eller avtaler med kommunene. Blå Kors er kjent med at det de siste årene har vært prøvet ut et samarbeid gjennom "kommuneprogrammet" for å nå målene i den nasjonale strategien. Et slikt forpliktende og langsiktig samarbeid som er gjort med kommune-Norge burde Husbanken også kunne prøve ut med de store ideelle organisasjonene. Blå Kors ønsker å samarbeide tettere med kommunene for å bidra til utvikling av innovative metoder på det boligsosiale feltet. Husbanken er i den forbindelse en viktig aktør for å legge til rette for innovasjon og utvikling av beste praksis.

Erfaringer

Blå Kors driver i dag ni botiltak på landsbasis. I våre behandlings- og rehabiliterings-virksomheter møter vi personer som har så store utfordringer med rus og/eller psykiske lidelser, at de ikke er i stand til å skaffe seg eller beholde egen egnet bolig.

Til enhver tid blir 1 % av inneliggende pasienter i TSB ikke utskrevet fordi det ikke er bolig å komme hjem til. Personer i denne gruppen er som regel avhengig av et omfattende oppfølgingsprogram. Kognitiv svikt kan være betydelig, og oppfølgingsbehovet er stort. Dette er den gruppen hvor det er størst andel personer som har mistet bolig gjentatte ganger. I alle våre tiltak, ikke minst i Blå Kors Barnas Stasjon, møter vi mennesker som har både økonomiske og sosiale utfordringer. Dårlige boforhold har ofte negativ innvirkning på muligheten for å mestre både arbeid og sosiale forhold. Når det er barn inne i bildet blir alvorlighetsgraden mye større. Dette er derfor et område hvor det bør prioriteres økt innsats, både for å gi barn et godt liv nå, og for å bryte den negative sosial arven.

Videre erfarer Blå Kors en særlig vanskeligstilt gruppe mennesker som ofte faller mellom to stoler i dagens ordninger. Vi tenker da på mennesker med ruslidelser som ikke selv har eller vil kunne tilegne seg tilstrekkelig bo-kompetanse til å ivareta egen bolig. Samtidig blir disse av kommunene ofte ikke vurdert til å ha et omsorgsnivå som tilsier plass i institusjon, evt. at de takker nei til institusjonsplass. Dette er hovedsakelig mennesker som har en lang historie med ruslidelse og som har vært igjennom flere behandlingsopplegg, men som likevel ikke lykkes med å mestre et liv i egen bolig. Ofte er dette

mennesker i aktiv rus som kan ha somatiske og psykiske tilleggslidelser, ofte udiagnostiserte demenslidelser. Felles for disse er at de mangler evnen til å ta adekvate valg for seg selv. Dette er mennesker som har behov for en trygg og stabil bosituasjon, men som det dessverre ikke finnes tilstrekkelige egnede botilbud til. De vil ikke bo på institusjon, for da får de ikke leve det livet de kan. De er heller ikke ønsket på ordinære somatiske sykehjem, da de ofte oppleves å skape utrygghet og mistriivsel hos andre beboere. I tillegg vil de i "gode perioder" ikke tilfredsstille kravene for en plass på sykehjem.

Det er for denne gruppen behov for særlig tilpassede boliger, gjerne i samlokaliserte botiltak med andre i tilsvarende utfordrende situasjon. Det er behov for boliger med tilpasninger som kan bidra til å opprettholde både verdighet og livskvalitet.

Blå Kors anbefaler at slike særlig tilpassede botilbud utvikles og bygges innenfor en maksimumsramme på 4-6 samlokaliserte boliger, slik at en unngår ulike stigma.

§ 4 Kommunens organisatoriske ansvar

Selv om det fremkommer av forarbeidet at loven også vil gjelde samarbeid med ikke-offentlige aktører, bør dette presiseres i lovteksten eller forskrift, at loven også omfatter aktører det offentlige kjøper denne tjenesten fra. Blå Kors er i den forbindelse en aktør som har bidratt til og fortsatt ønsker å bidra til gode og hensiktsmessige løsninger på dette feltet.

Kommunen må sikre seg at alle punkter som fremgår av § 5 er definert og delegert og på denne måten gi et koordineringspålegg tilsvarende "pakkeforløp" i TSB. Boligsituasjonen må ha en vesentlig plass i all behandling og rehabilitering av personer med skadelig bruk av rusmidler.

Den nye loven vil erstatte § 15 i sosialtjenesteloven og § 3-7 i Helse og omsorgstjenesteloven. Sosialtjenestelovens § 14 sier noe om samarbeid med frivillige organisasjoner. Blå Kors ser at dette kan være en verdifull kontekst for § 15 som beskriver kommunens medvirkningsansvar for boligfremskaffelse.

Vi frykter at denne konteksten vil gå tapt i den nye loven med mindre § 4 i den nye loven kan endres i sin ordlyd til å for eksempel utdype hva som menes med andre offentlige aktører. Ideell sektors plass og rolle kunne med fordel vært nevnt også i den nye loven.

§ 5 Kommunens plikt til å gi individuelt tilpasset bistand overfor vanskeligstilte på boligmarkedet

Kommunens medvirkningsplikt til boligfremskaffelse er et aktivt begrep i den nye loven. Dette er samme begrepsbruk som i de tidligere nevnte lovene. Det er behov for en konkretisering av dette begrepets innhold og en tydeligere beskrivelse av forventet medvirkningskvalitet, særlig med henblikk på kvalitetsindikatorer og frister. Forslagene til bistandshjelp i § 5 kunne vært ytterligere skjerpet og gjerne vært oppdelt i en skal og en kan-kategori.

Høringsnotatets første del reflekterer rundt individuell rett til egen bolig og avslår dette forståelig nok som en felles allmenn rett. Det reflekteres videre rundt muligheten for å gi en slik rett til særskilte grupper i samfunnet. Dette burde følges opp i faktiske forslag til lov og knyttes til en rettighet for utskrivningsklare ruspasienter, jf sjekkliste ved avslutning av pakkeforløpet, hvor det står "Pasienten har en egnet bolig". Det bør være tydelige retningslinjer for hva som kan kreves av kommunen. Det bør dessuten være egnede botilbud på plass for de som ikke er i behandling og som ikke har et ønske om å bli rusfri.

§ 5 i den nye loven sier at det skal gis individuelt tilpasset bistand og gir sågar hele 10 eksempler (a-j) på hva slik bistand kan innebære. Blå Kors vil understreke viktigheten av at bistandens art og innhold skal være tilpasset den enkeltes behov. Kommunen må etter forslaget bokstav i vurdere om «leie til eie» er aktuelt for den vanskeligstilte. Blå Kors mener som nevnt tidligere at eielinjen ikke nødvendigvis er den eneste eller beste løsningen for vanskeligstilte personer/husholdninger.

I forarbeidet, side 20, nevnes en stedsanalyse fra Tøyen hvor det beskrives hvordan oppgaver som: god fordeling av beboerne, individuell bo-oppfølging, og bomiljøarbeid, nedprioriteres i en hektisk og krevende hverdag. Denne tematikken gjenspeiles ikke i det nye lovforslaget. Vi savner at loven kan utvise dristighet på dette feltet og løfte fram de behovene som et helt fagfelt har etterlyst gjennom flere tiår.

§ 8 Tilsyn

Blå Kors støtter behovet for tilsyn og at dette gjøres av et statlig organ som har spesiell faglig kompetanse på området. I tillegg ber Blå Kors om at tilsynet utvides til at det skal drives tilsyn også med aktører som utfører tjenester på vegne av kommunen.